

ПРИЛОГ 1 – СЛИКОМ ДО РЕЉЕФА МОГ КРАЈА

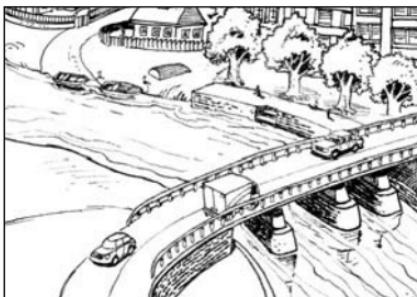
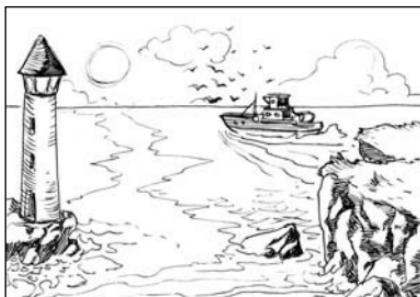
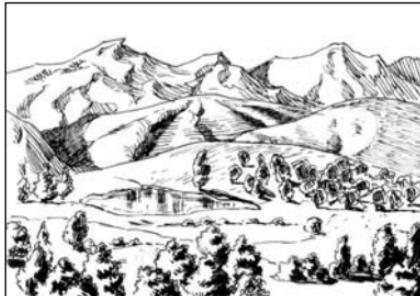
Погледај слике и испод оне која највише личи на крај у којем живиш напиши:

Мој крај је сличан овом. Испод осталих слика напиши ша је на њима представљено.

ПРИЛОГ 3 – ТЕЧЕ ИЛИ СТОЈИ?

Испод сваке слике напиши да ли вода приказана на слици спада у текуће или стајаће воде.

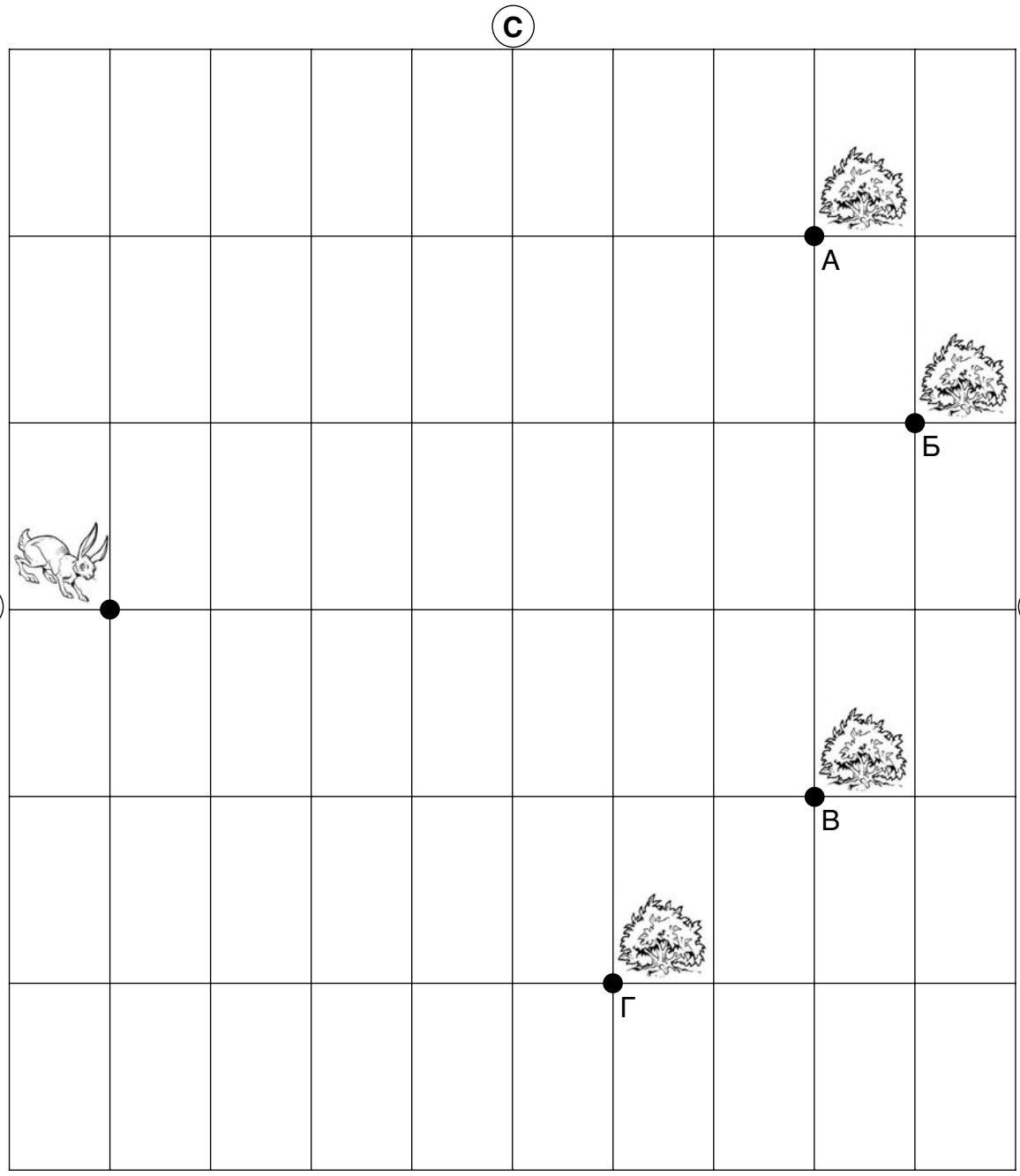

ПРИЛОГ 5 – У КОМ ГРМУ ЛЕЖИ ШАРГАРЕПА?

Од зеца пођи према упутствима и пронађи у ком грму лежи шаргарепа.

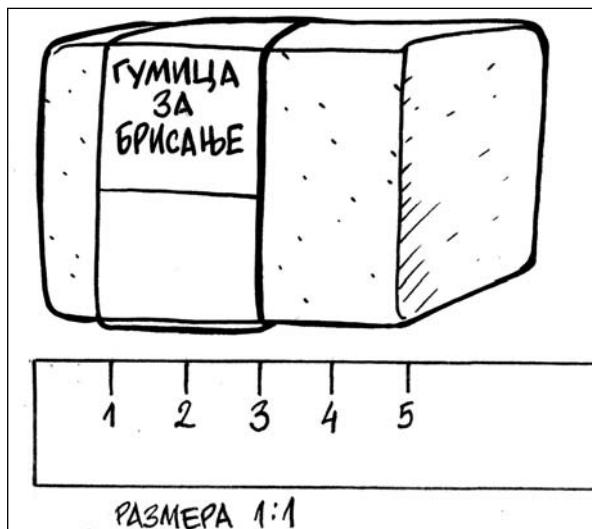
1. скочи два корака на исток
2. скочи једном на југ
3. скочи три корака на исток
4. скочи два корака на север
5. скочи два корака на исток
6. скочи два корака на југ

Заокружки тачан одговор. Пријатно!

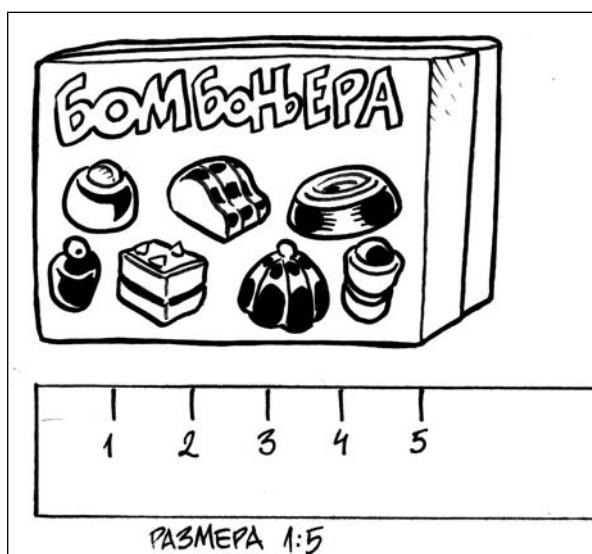

ПРИЛОГ 6 – О РАЗМЕРИ

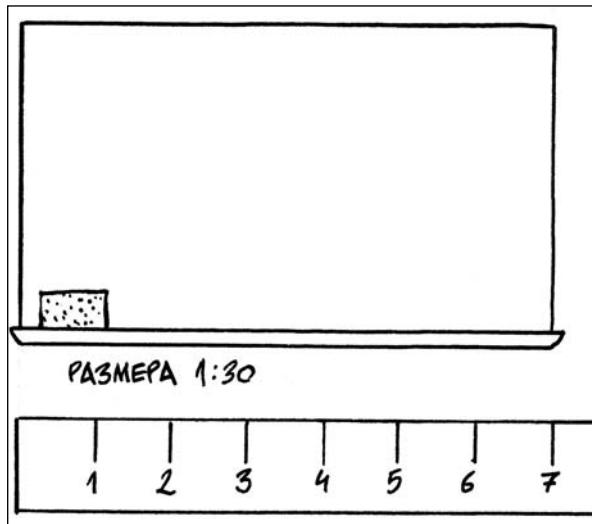
Размера је број који показује колико пута је стварна дужина предмета умањена на цртежу. Мале предмете можемо нацртати у стварној величини, али веће предмете није могуће тако нацртати, већ се морају смањити у одређеној размери.

Гумица је нацртана у стварној величини. Један центиметар у природи одговара једном центиметру на слици. Зато кажемо да је гумица нацртана у размери 1: 1.

За кутију кажемо да је нацртана у размери 1: 5. То значи да један нацртани центиметар одговара дужини од пет центиметара у природи. У природи ова кутија је дугачка 25 центиметара.

Колико је дугачка табла ако је нацртана у размери 1: 30, а дужина на цртежу јој је седам центиметара?

1 2 3 4 5 6 7

ПРИЛОГ 7 – УКРШТЕНИЦА: НАСЕЉЕ

1. Можемо да живимо у кући
или....

2. По њој се крећу људи и
автомобили

3. Преко реке стоји...

4. Да бисмо имали где да учимо,
потребне су нам...

5. Деца, жене и мушкарци
једним именом називају се...

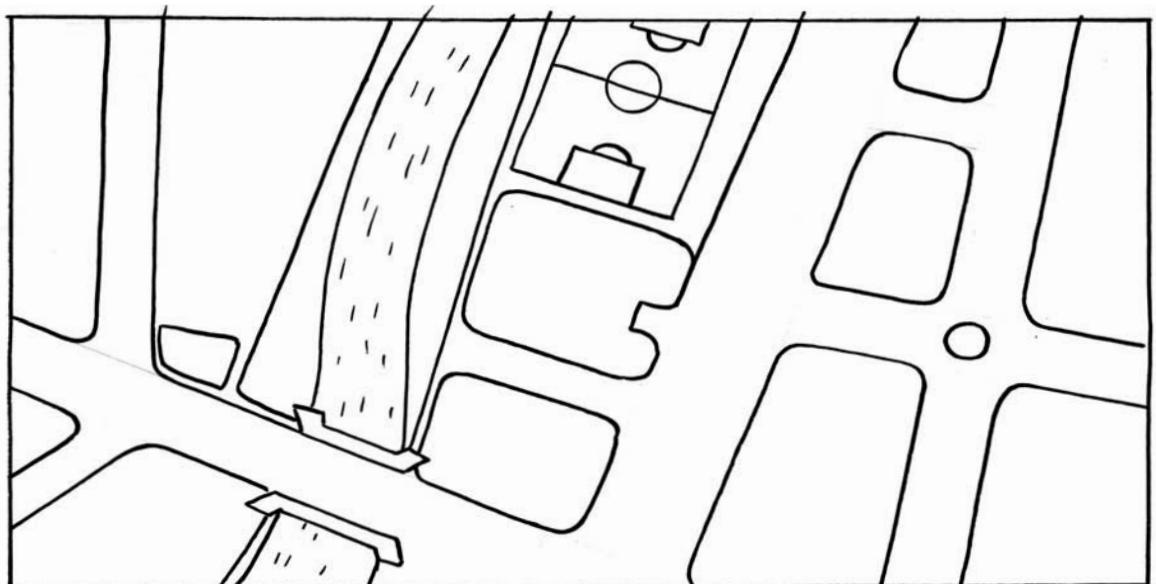
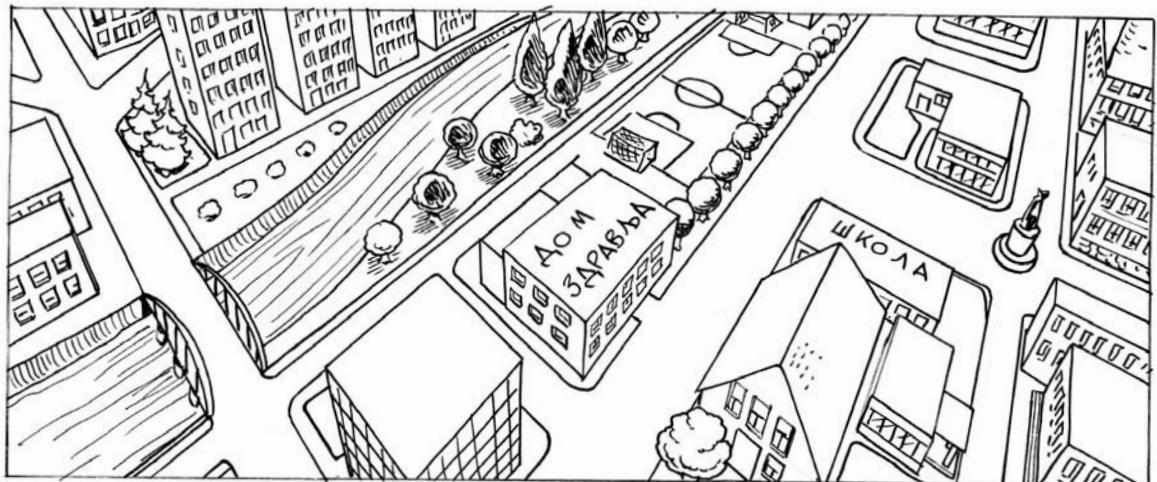

6. У њима људи раде

ПРИЛОГ 8 – ОД ИЗГЛЕДА ДО ПЛАНА НАСЕЉА

Користећи легенду из уџбеника, заврши план дела насеља у којем живи Марко.

ПРИЛОГ 9 – АСОЦИЈАЦИЈА

ЧОВЕК

СУНЦЕ

БИЛЬКЕ

ЗЕМЉИШТЕ

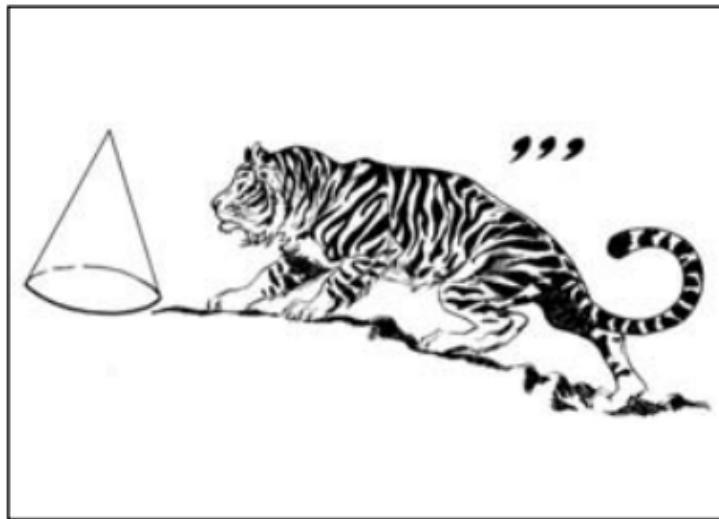
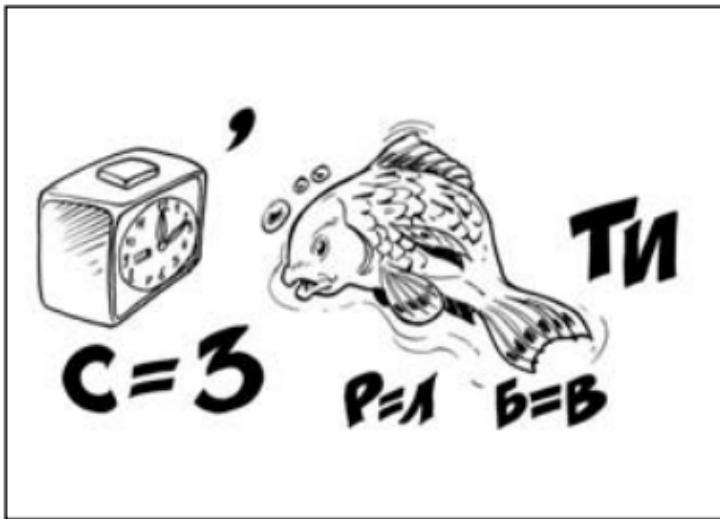
ЖИВОТИЊЕ

ВАЗДУХ

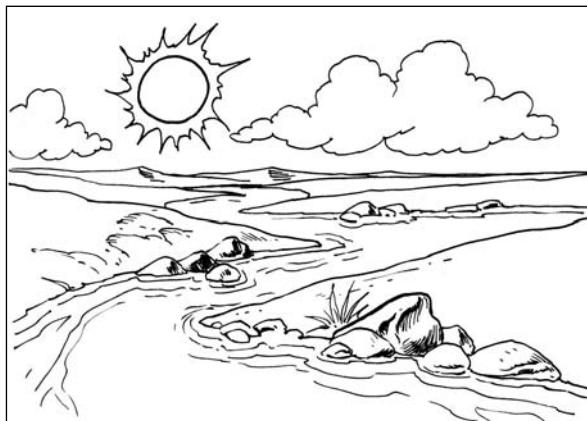
ЖИВА ПРИРОДА

НЕЖИВА ПРИРОДА

ПРИЛОГ 11 – РЕБУСИ

ПРИЛОГ 13 – НАСТАВНИ ЛИСТИЋ СЕ ШТА СМО УЧИЛИ

ПРИЛОГ 14 – НАСТАВНИ ЛИСТИЋ

1. Посматрај слике и одговори зашто на првој слици нема бубамара. Да ли је боље биљне ваши уништавати отровима или пустити да их бубамаре поједу? Због чега?

2. Како утиче на дрво то што се птица храни ларвама или инсектима који живе на њему?

ПРИЛОГ 15 – АСОЦИЈАЦИЈА

Трава

Дрвеће

Цвеће

Срна

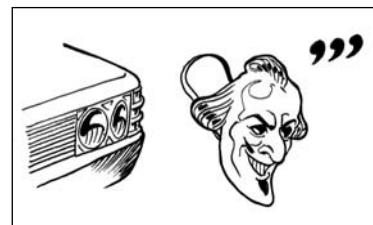
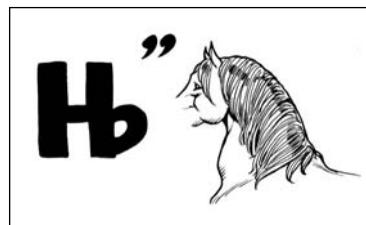
Бумбар

Вук

ЛИВАДА

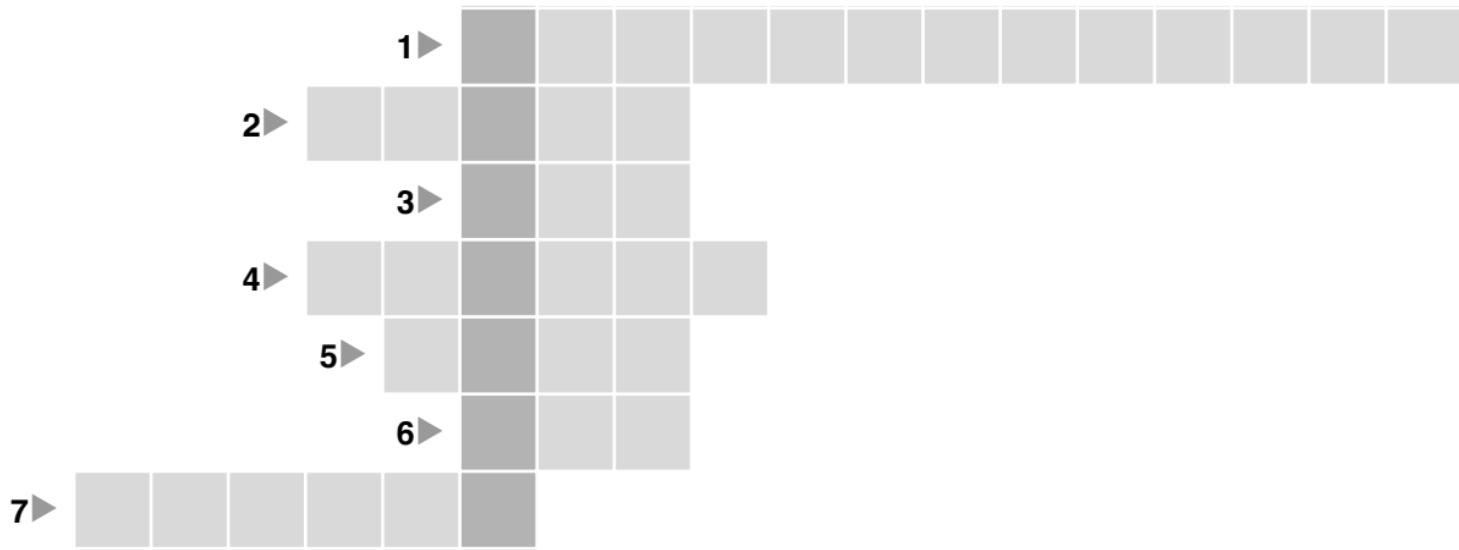
ШУМА

ПРИЛОГ 16 – РЕБУСИ

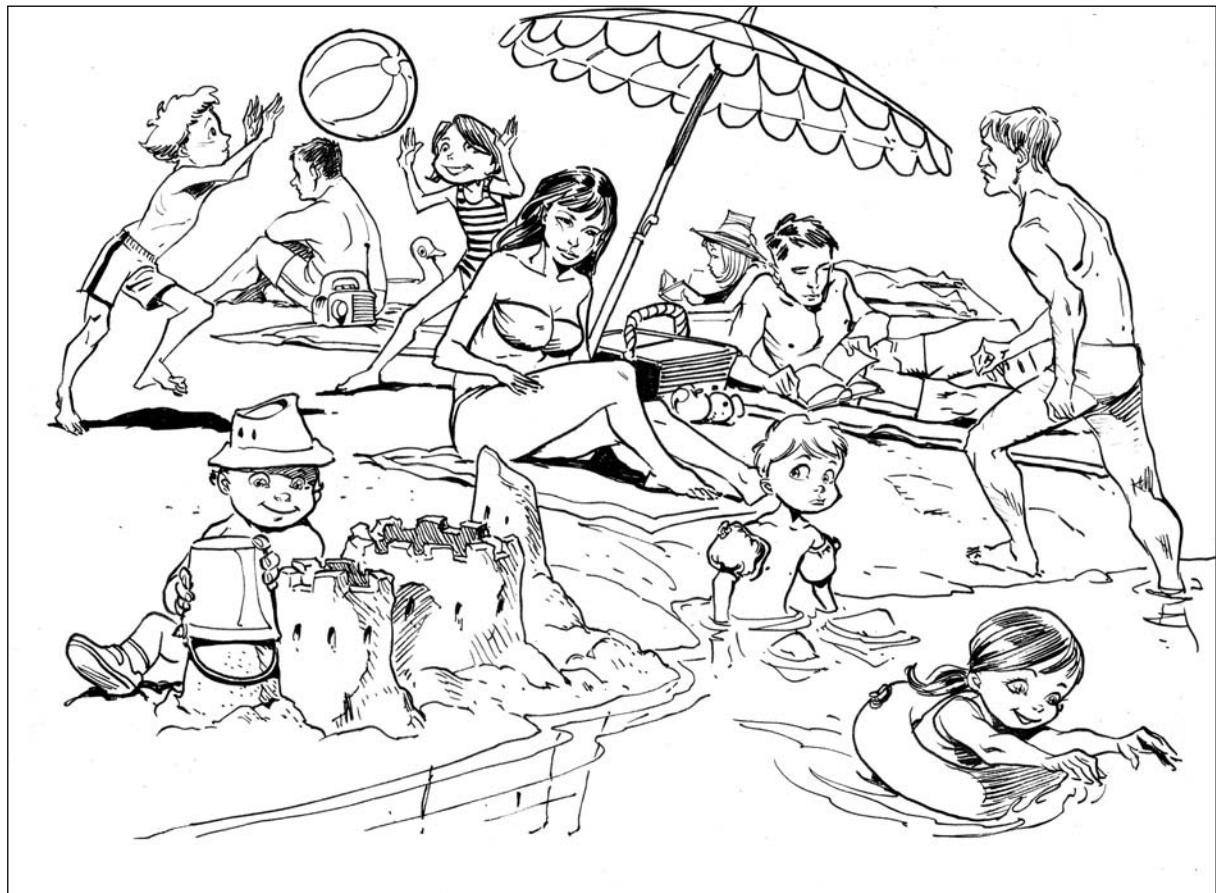
ПРИЛОГ 18 – УКРШТЕНИЦА

1. Прави се од топлог млека и чоколаде
2. Храна за бебе и најздравије пиће за децу, беле боје, а није јогурт
3. Енглези га пију у пет сати после подне, а ми кад год хоћемо
4. Аутомобили га користе да би могли да се крећу
5. Пиће неопходно за живот
6. Може да буде газиран, а може да буде и воћни
7. Прави се од млека, а није павлака

ПРИЛОГ 22 – НАСТАВНИ ЛИСТИЋ – ПЛАЖА

Заокружи или обој све предмете на слици који имају одређени облик јер су напуњени ваздухом.

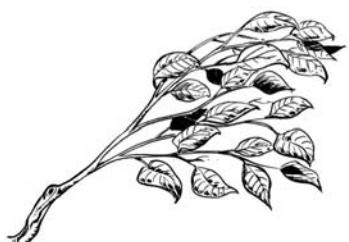

ПРИЛОГ 24 – СНАГА ВЕТРА

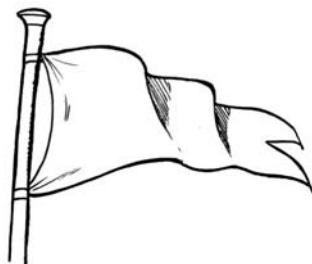
1. Поветарац,
дим из
димњака благо
лелуја

2. Поветарац,
гране дрвећа се
њишу

3. Слаб ветар,
заставе вијоре

4. Умерени
ветар, отпатци
лете по улици,
гране дрвећа се
повијају

5. Умерено јак
ветар, ниже
дрвеће се
повија

6. Јак ветар,
људима одлеђу
кишобрани
из руку

7. Врло снажан
ветар, који
преврће канте
за смеће

8. Олујни ветар,
гране дрвећа се
ломе

9. Олуја, руше
се димњаци на
зградама

10. Жестока
олуја која чупа
дрвеће из
корена

11. Орканска
олуја прави
већу штету на
зградама

12. Оркан,
креће се
брзином већом
од 118
километара на
сат и руши све
пред собом

ПРИЛОГ 26 – УПУТСТВО ЗА ПРАВЉЕЊЕ РАКЕТЕ

1. На картон од тоалет-папира залепи купу од тврђег папира.

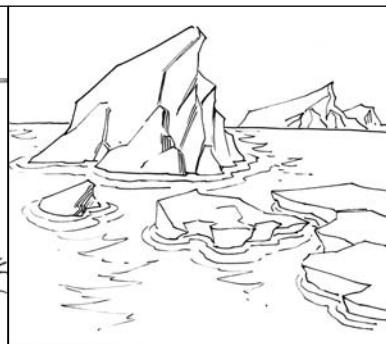
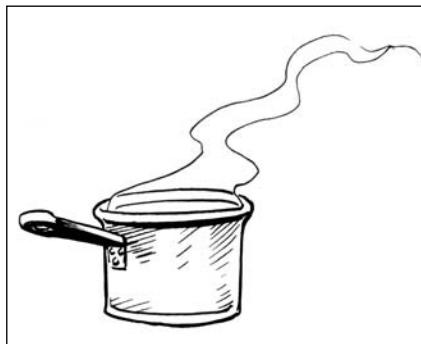
2. Нацртај или залепи прозоре и украси ракету.

3. Исеци траке од црвеног папира и додај их на ракету.

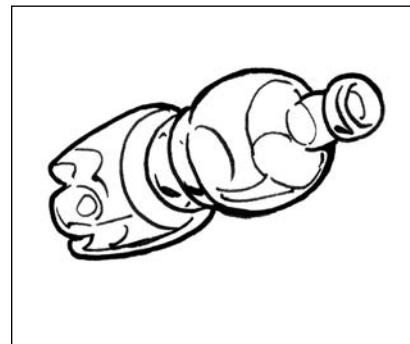
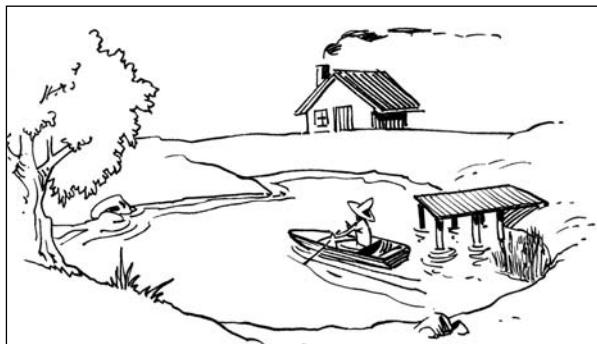
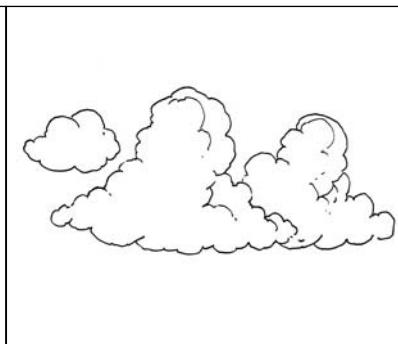
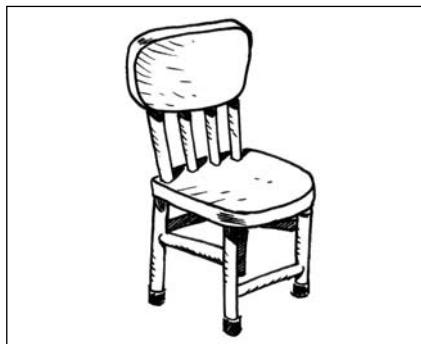

ПРИЛОГ 31 – НАСТАВНИ ЛИСТИЋ ЗА УВОДНИ ДЕО ЧАСА

1. Испод сваке слике напиши у којем стању се налази вода.

2. Заокружи материјале који се налазе у чврстом стању. Напиши називе тих материјала.

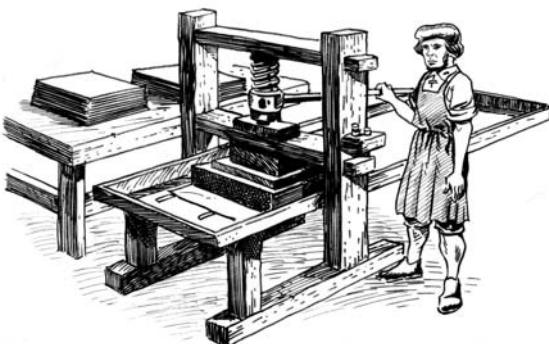
3. Који од материјала датих на slikama могу да имају и неко друго стање осим чврстог?

ПРИЛОГ 34 – РЕБУС

ПРИЛОГ 37 – ИЗУМИ

1. Штампарија

Јохан Гутемберг је изумео прву штампарију у 15. веку. То је један од највећих и најзначајнијих изума који је променио човечанство. Људи су до тада књиге писали руком и преписивали их у више примерака. То су радили свештеници, јер су углавном они били писмени. Када је направљена машина за штампање, умножавање књига је постало лакше и књиге су постале доступне већем броју људи. Знања су се на тај начин преносила брже и стизала су до ширег круга људи.

2. Графитна оловка

У 16. веку људи су први пут за писање употребили графитну оловку. До тада се писало мастилом, у које се у почетку умакало птичије перо, а касније перо специјално направљено за писање. Прва графитна оловка била је пресвучена дрветом и изгледала је веома слично данашњој графитној (обичној) оловци.

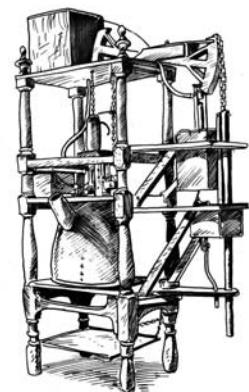
3. Подморница

У 17. веку на реци Темзи у Лондону, у Енглеској, јавно је приказана прва подморница на свету. Научник Дребл је затегао непромочиву кожу преко дрвеног рама чудног облика, који је час урањао, а час израњао из воде.

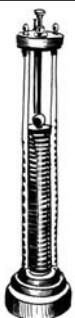
4. Парна машина

У 18. веку енглески научник Њукомен направио је прву парну машину. Она је веома брзо нашла примену у разним пољима индустрије и њено постојање омогућило је убрзанији развој индустрије. До тада су се машине покретале ручно или помоћу воде и животиња. Када је направљена парна машина, помоћу ње се брже и лакше производила роба. Машине су биле велике и заузимале су много простора. У то време почеле су да настају прве фабрике.

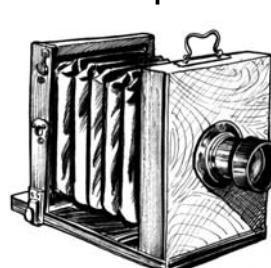

5. Батерија

У 19. веку италијански научник Волта изумео је прву батерију која је могла да производи струју. Данас се живот једва може замислити без тих справица, а пре само нешто више од двеста година направљена је прва! Скоро сви електрични уређаји (они који раде на струји) могу се покренути помоћу већих или мањих батерија.

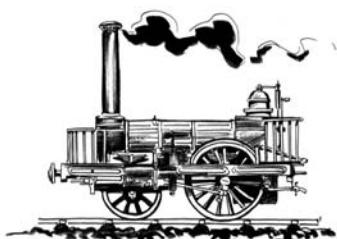
6. Фотоапарат

У 19. веку један француски научник преправио је већ познату мрачну комору и на тај начин направио први фотографски апарат. Данашњи фотоапарати једва да имају неку сличност са тим првобитним изумом.

7. Железница

У 19. веку, отварањем пруге од Ливерпула до Манчестера (места у Великој Британији), почело је доба железнице. Користећи већ раније направљену парну машину, преправљену у парну локомотиву, и шине за превоз, човек се возио брже него икада до тада.

8. Бицикл

У 19. веку

Енглез Макмилан направио је први бицикл. Педале првог бицикла биле су повезане са шипкама које су при окретању покретале задње точкове. Први бициклли називали су се *велосипеди*. Имали су задњи точак већи од предњег, а седиште им се налазило на предњем точку.

9. Телефон

У 19. веку Александар Бел је први пут приказао разговор лјуди на даљину тако што је преко справе која је радила помоћу електричитета разговарао са својим помоћником који је био у другој соби. Бел је изумео телефон.

10. Грамофон

У 19. веку Томас Едисон је изумео фонограф, машину која је могла да понови људски глас. Та машина је претходница грамофона.

Грамофони су били незаобилазни апарати у свакој кући током прошлог века, а сада су их сменили аудио касете и компакт дискови. Плоче сада слушају залубљеници и колекционари (сакупљачи), који сматрају да квалитет звука који се чује на грамофону ништа друго не може да замени.

11. Електрична сијалица

Крајем 19. века

електрична сијалица је први пут заменила лампе на гас. До те године лјуди су осветљавали просторије уљаним и гасним лампама. Процес увођења струје у домаћинства био је дуг и траје и данас. У неразвијеним деловима света (па и у нашој земљи) у неким кућама још увек нема уведене струје. Сијалице су прво засветлеле на Менхетну (делу Њујорка, града у Америци). Данас је живот скоро незамислив без електричне енергије (струје), која напаја сијалице и друге кућне апарате.

12. Аутомобил

Крајем 19. века

Карл Бенц је продao прво возило које се кретало на сопствени погон. Он се сматра творцем првог савременог аутомобила. До настанка првих аутомобила људи су се превозили у кочијама или аутобусима које су вукли коњи. Први Бенцов аутомобил имао је три точка и није имао ни стакла ни кабину. Управљач је био повезан са предњим точком, што је олакшавало управљање аутом. Покретао се помоћу мотора који је радио на бензин. У њему су могле да се возе две особе.

13. Биоскоп

Крајем 19. века рођен је први биоскоп. Браћа Лимијер су били први који су успели да својим кинематографом пројектују покретне слике и то је била претходница данашњег биоскопа.

14. Радио

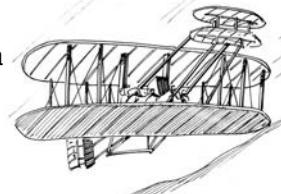
Почетком 20. века, после бројних истраживања на којима су радили многи научници, Италијан Маркони успео је да изврши први радио пренос на даљину. Тако је настао радио, који је попут грамофона постао незаобилазан апарат у свакој кући.

15. Авион

Почетком 20. века

направљена је прва летилица која је успела да се одвоји од земље. Први човеков лет у историји извела су браћа Рајт, која су направила авион на властити погон. Успели су да се одрже у ваздуху пет минута.

Неколико година касније њихов авион је откупила влада Америке јер је могао да лети брже од 65 километара на сат (попут умерене вожње аутомобилом). Данашњи авиони достижу огромне брзине (и до 800 километара на сат), а неки чак пробијају звучни зид – то значи да лете брже од звука, или чак и двоструко брже!

16. ТВ емисија

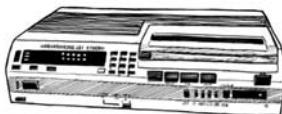
У 20. веку у Лондону су отпочеле прве телевизијске емисије за публику. Развоју телевизије допринели су многи научници, али се овај изум највише приписује научницима Берду и Зворкину. Ниједан изум није доживео толику славу као телевизија. Скоро да нема домаћинства на целој планети које нема бар један телевизор у кући, а многе породице их имају по неколико.

17. Компјутер

У 20. веку направљен је први велики електронски рачунар. Назван је *ENIAC*, што је скраћеница његовог пуног имена: електрични нумерички интегратор и калкулатор. Била је то компликована и огромна машинерија велика попут собе. Направљен је за потребе војске, која је платила истраживања за проналазак машине која ће брзо и тачно израчунавати проценте успешности гађања у мету различитим оружјем и под различитим условима.

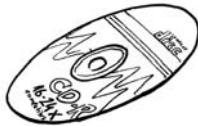
18. Видео рикордер

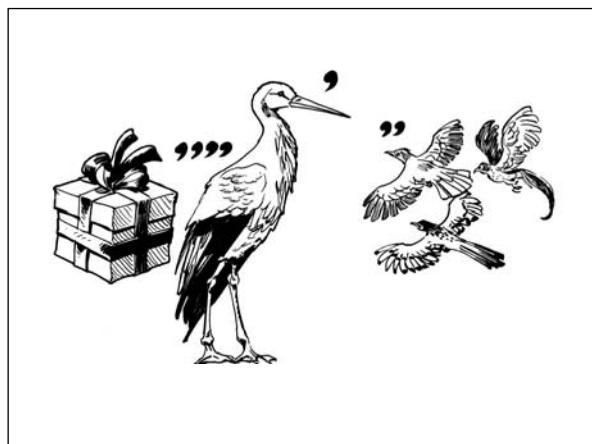
У 20. веку настао је први видео рикордер, који је снимао телевизијску слику на магнетну траку. Изумео га је Американац Понијатоф. Видео рикордери сада су већ превазиђени апарати.

19. Видео дискови

Крајем 20. века компанија Филипс представила је јавности своје ласерске видео дискове у боји. Они су по обиму и величини слични грамофонским плочама, али је њихова производња јефтинија, а ласером се на диску снима без трага који оставља грамофонска игла.

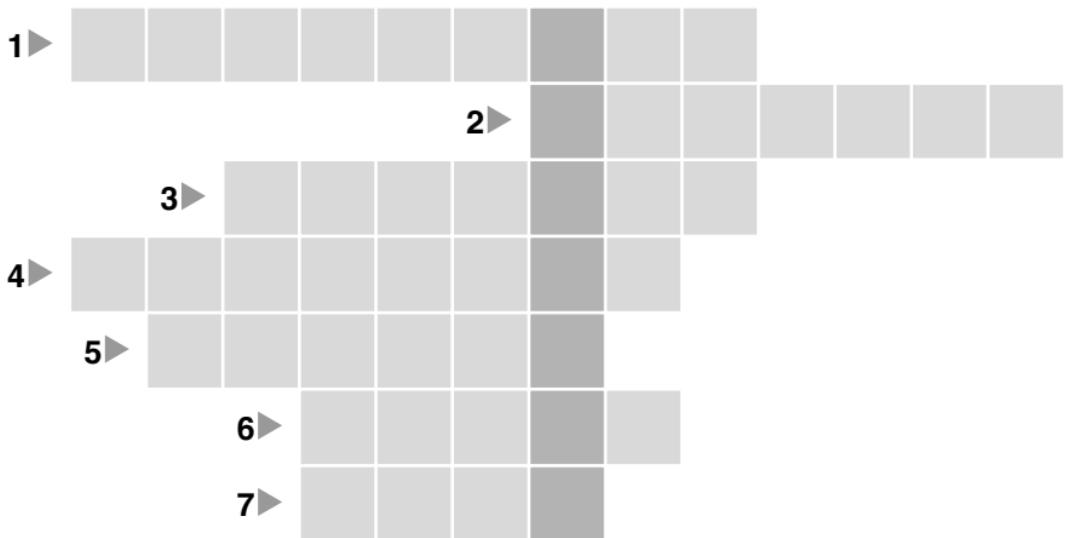

ПРИЛОГ 38 – РЕБУС

ПРИЛОГ 40 – УКРШТЕНИЦА

1. Раније су их облачили и носили само мушкарци, а сада их носе и жене. То су...
2. Увек прво обучемо
3. Када је зима, испод јакне облачимо топле
4. Када лети идемо напоље, потребни су нам
5. Свакоме је понекад потребна свечана
6. Девојчице и жене носе
7. Зими на главу стављамо

ПРИЛОГ 43 – АСОЦИЈАЦИЈА

Брашно

Колач

Шлаг

Вода

Кокошка

Кора

Со

Поховање

Фил

Хлеб

Jaje

Торта

ХРАНА

ПРИЛОГ 46 – АСОЦИЈАЦИЈА

Одбројавање

2 тима

2 екипе

Сакривање

Лопта

Конопац

Пу за мене

Капитени

Снага

Жмурке

Између две ватре

Надвлачење конопца

ИГРЕ

ПРИЛОГ 48 – АСОЦИЈАЦИЈА

Орати

Крава

Пастир

Сејати

Јасле

Ливада

Црница

Тимарити

Пас

Њива

Штала

Овце

СЕЛО

ПРИЛОГ 49 – АСОЦИЈАЦИЈА

Радник

Улога

Болест

Машине

Глумац

Лекар

Посао

Завеса

Здравље

Фабрика

Позориште

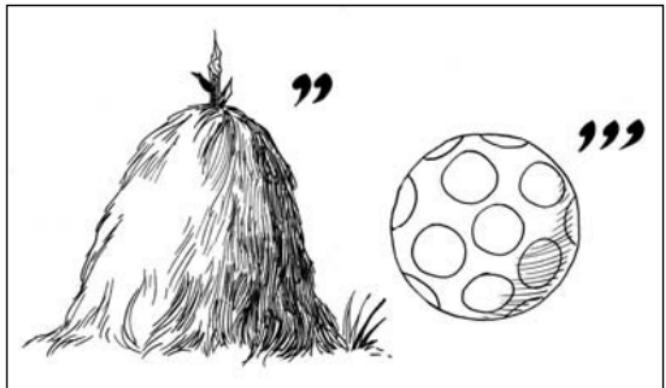
Болница

ГРАД

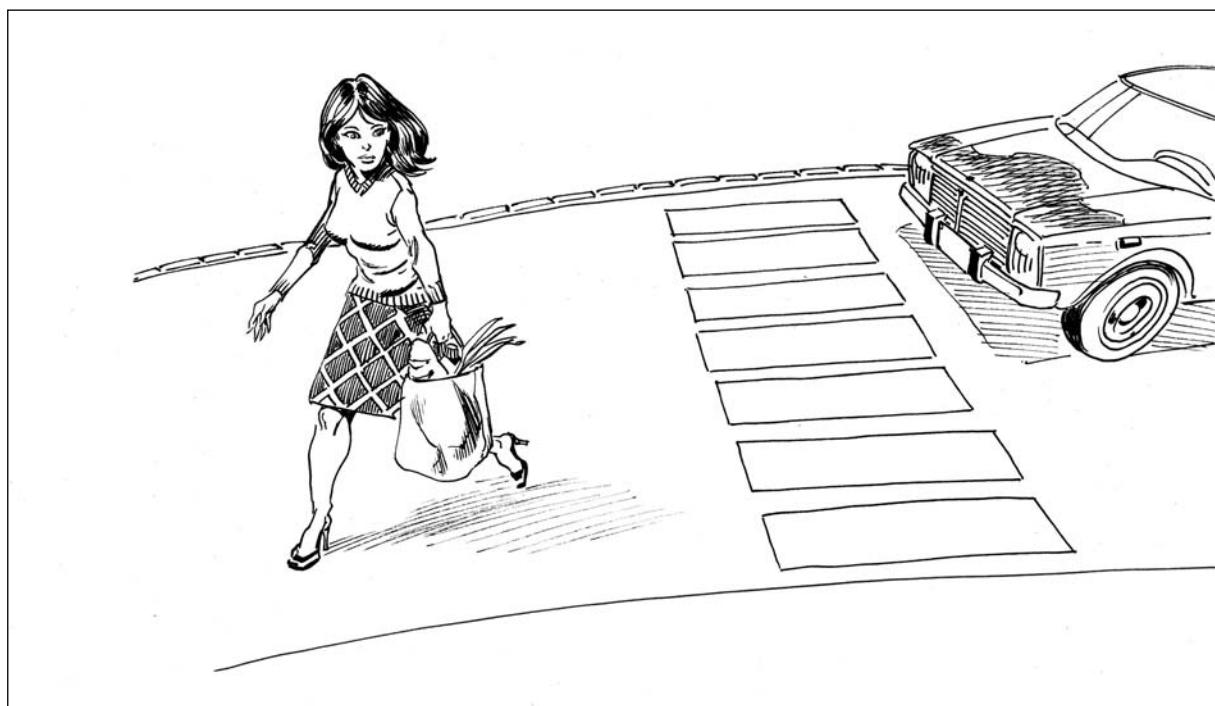
ПРИЛОГ 51 – РЕБУС

ПРИЛОГ 52 – РЕБУСИ

ПРИЛОГ 54 – САОБРАЋАЈНЕ СИТУАЦИЈЕ

ДОДАТНИ ЗАДАТAK 9

Наставни листић о исхрани кроз време

Данас у продавницама можемо да купимо намирнице које наши преци пре 200 година нису могли да купе. Преџртјај на слици оне намирнице које твоја прабаба није могла да купи.

Ваше прабабе и прадеде нису имали фрижидере и замрзиваче у којима би чуvalи храну. Ни продавнице тада нису имале фрижидере за чување хране. Па, како се онда чуvalа храна? Испитај то! Пронађи бар три начина на које су људи чуvalи храну без фрижидера.

1. _____

2. _____

3. _____

Запамти! Данас се храна чуva на много начина. У храну се додају састојци који спречавају кварење. Ти састојци зову се конзерванси. Конзерванси могу бити штетни по здравље, зато такву храну не треба узимати често. Больје је јести чисто месо него разне саламе. Вода и лимунада су боље него вештачки сокови. Мед је бољи од слатких кремова. Наши преци су се, у ствари, хранили здравије него ми.

Напиши која је твоја омиљена храна и од чега се прави.

Испитај да ли у њој има конзерванаса. Труди се да једеш што мање хране која садржи конзервансе.